

A — Δραστηριότητα του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης κατά το 2010

Από τον Πρόεδρο Paul Mahoney

1. Από τα στατιστικά στοιχεία για τη δικαιοδοτική δραστηριότητα του Δικαστηρίου ΔΔ προκύπτει ότι ο αριθμός των υποθέσεων που εισήχθησαν το 2010 (139) σημείωσε αισθητή άνοδο σε σχέση προς τον αριθμό των προσφυγών που ασκήθηκαν το 2009 (113) και το 2008 (111).

Ωστόσο, ο αριθμός των περατωθεισών υποθέσεων (129) υπολείπεται¹ εκείνου του προηγούμενου έτους (155).

Έτσι, ο αριθμός των εκκρεμών υποθέσεων² είναι ελαφρώς αυξημένος σε σχέση με το προηγούμενο έτος (185 στις 31 Δεκεμβρίου 2010 έναντι 175 στις 31 Δεκεμβρίου 2009). Η μέση διάρκεια της διαδικασίας επίσης αυξήθηκε (18,1 μήνες το 2010 έναντι 15,1 μηνών το 2009³)⁴.

Κατά 24 αποφάσεων του Δικαστηρίου ΔΔ ασκήθηκε αναίρεση ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δέκα αποφάσεις του Δικαστηρίου ΔΔ αναιρέθηκαν ή αναιρέθηκαν μερικώς από το Γενικό Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ έξι υποθέσεις αναπέμφθηκαν στο Δικαστήριο ΔΔ.

Δώδεκα υποθέσεις περατώθηκαν με φιλικό διακανονισμό, πράγμα που αντιστοιχεί στον υψηλότερο αριθμό από την ίδρυση του Δικαστηρίου ΔΔ⁵. Έτσι, οι εφετινές στατιστικές φαίνεται να μαρτυρούν ένα μεγαλύτερο άνοιγμα προς αυτόν τον τρόπο επιλύσεως των διαφορών.

¹ Η εφετινή αύξηση του ποσοστού των περατώσεων με έκδοση αποφάσεως σε σχέση προς τις περατώσεις με την απλούστερη διαδικασία της διατάξεως συνέβαλε αναμφισβήτητα στη μείωση του αριθμού των περατωθεισών υποθέσεων. Εξάλλου, πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι το Δικαστήριο ΔΔ δεν λειτουργούσε με την πλήρη σύνθεσή του λόγω της συνεχούς απουσίας ενός από τους επτά δικαστές.

² Μεταξύ άλλων, εκκρεμούν 15 υποθέσεις που αφορούν προσφυγές ασκηθείσες από 327 μονίμους υπαλλήλους και μέλη του λοιπού προσωπικού κατά των οργάνων στα οποία υπηρετούν, με αίτημα την ακύρωση των εκκαθαριστικών τακτοποίησης των αποδοχών τους για την περίοδο από την 1η Ιουλίου έως τις 31 Δεκεμβρίου 2009 καθώς και των εκκαθαριστικών των αποδοχών τους που καταρτίστηκαν από την 1η Ιανουαρίου 2010 και μετά, καθόσον τα εν λόγω εκκαθαριστικά εφαρμόζουν αύξηση των αποδοχών με βάση συντελεστή 1,85 %, αντί του συντελεστή 3,7 % που θα είχε προκύψει από την εφαρμογή του άρθρου 65 του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: ΚΥΚ) και του παραρτήματος XI του ΚΥΚ. Οι υποθέσεις αυτές συνδέονται στενά με την υπόθεση C-40/10, *Επιτροπή κατά Συμβουλίου*, επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 2010, με την οποία το Δικαστήριο ακύρωσε τον κανονισμό 1296/2009 του Συμβουλίου, της 23ης Δεκεμβρίου 2009, για την αναπροσαρμογή, με ισχύ από 1ης Ιουλίου 2009, των αποδοχών και των συντάξεων των υπαλλήλων και του λοιπού προσωπικού της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και των διορθωτικών συντελεστών που εφαρμόζονται στις εν λόγω αποδοχές και συντάξεις.

³ Μη συνυπολογιζομένης της διάρκειας τυχόν αναστολής της διαδικασίας.

⁴ Η αύξηση αυτή της διάρκειας της διαδικασίας θα πρέπει αναμφισβήτητα να παραλληλιστεί με την αύξηση του ποσοστού των περατώσεων με την έκδοση αποφάσεως σε σχέση προς το ποσοστό των περατώσεων με την έκδοση διατάξεως.

⁵ Επισημαίνεται ότι, για πρώτη φορά, επιτεύχθηκε φιλικός διακανονισμός μεταξύ διαδίκων στο πλαίσιο διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων, σχετικά με το ζήτημα της εφαρμογής του ζητηθέντος προσωρινού μέτρου (υπόθεση F-50/10 R, *De Roos- Le Large κατά Επιτροπής*).

2. Όσον αφορά τους τρόπους διεξαγωγής της δίκης, σημειώνεται ότι εφέτος το Δικαστήριο ΔΔ έκανε για πρώτη φορά χρήση της δυνατότητας που του παρέχει ο Κανονισμός Διαδικασίας του⁶ να εκδικάζει με μονομελή τμήματα⁷.

3. Τέλος, δεδομένου ότι το 2010 συμπληρώθηκαν πέντε έτη λειτουργίας του Δικαστηρίου ΔΔ, οργανώθηκε με την ευκαιρία αυτή συνέδριο⁸, στο οποίο έλαβαν μέρος δικαστικοί λειτουργοί, καθηγητές και δικηγόροι ειδικευμένοι στον τομέα του ευρωπαϊκού και διεθνούς δημοσιοϋπαλληλικού δικαίου, υπάλληλοι των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων και εκπρόσωποι επαγγελματικών και συνδικαλιστικών οργανώσεων. Οι γνώμες που αντηλλάγησαν στο πλαίσιο του συνεδρίου αυτού θα συμβάλουν ασφαλώς στον προβληματισμό του Δικαστηρίου ΔΔ, ιδίως στα ζητήματα που σχεδιάζει να επανεξετάσει στο πλαίσιο αναθεώρησης του Κανονισμού Διαδικασίας του υπό το φως της πείρας που έχει αποκτήσει μετά την ίδρυσή του. Οι εκδηλώσεις της πέμπτης επετείου της ίδρύσεως του Δικαστηρίου ΔΔ περιλάμβαναν και μία ημέρα «ελεύθερης επισκέψεως» για το προσωπικό του οργάνου.

4. Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι πλέον σημαντικές αποφάσεις του Δικαστηρίου ΔΔ από οικονομικής απόψεως και από πλευράς ουσίας. Δεδομένου ότι δεν υπήρξε καμία σημαντική καινοτομία όσον αφορά τις διαδικασίες ασφαλιστικών μέτρων⁹, το ζήτημα των δικαστικών εξόδων καθώς και το ευεργέτημα πενίας, παραλείπονται εφέτος τα τμήματα τα οποία εκ παραδόσεως αφιερώνονται στα ζητήματα αυτά.

I. Δικονομικά ζητήματα

Προϋποθέσεις παραδεκτού

1. Η προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία: σύμπτωση μεταξύ διοικητικής ενστάσεως και προσφυγής

Με την απόφαση της 1ης Ιουλίου 2010, F-45/07*, *Mandt κατά Κοινοβουλίου*¹⁰, το Δικαστήριο ΔΔ μετρίασε τον κανόνα της συμπτώσεως μεταξύ διοικητικής ενστάσεως και προσφυγής, κρίνοντας ότι ο εν λόγω κανόνας δεν μπορεί να εφαρμόζεται παρά μόνο στην περίπτωση που η προσφυγή τροποποιεί το αντικείμενο της διοικητικής ενστάσεως ή την αιτία για την οποία υποβλήθηκε, η δε έννοια της αιτίας πρέπει να ερμηνεύεται κατά τρόπο διασταλτικό. Όσον αφορά τα ακυρωτικά αιτήματα, ως αιτία της διαφοράς πρέπει, καταρχήν, να νοείται η αμφισβήτηση από τον προσφεύγοντα της εσωτερικής νομιμότητας της προσβαλλομένης πράξεως ή, εναλλακτικώς, η αμφισβήτηση της

⁶ Άρθρο 14 του Κανονισμού Διαδικασίας.

⁷ Το Δικαστήριο ΔΔ έκανε χρήση της δυνατότητας αυτής στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 2010, F-1/10, *Marcuccio κατά Επιτροπής*.

⁸ Οι πράξεις του συνεδρίου θα αποτελέσουν αντικείμενο δημοσιεύσεως το 2011 στη *Revue universelle des droits de l'homme* (RUDH), εκδόσεις N.P. Engel. Οι ομιλίες της ημερίδας είναι ήδη διαθέσιμες στον διαδικτυακό τόπο *Curia*.

⁹ Τέσσερις διατάξεις ασφαλιστικών μέτρων εκδόθηκαν εφέτος από τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης (διάταξη της 23ης Φεβρουαρίου 2010, F-99/09R, *Παπαθανασίου κατά ΓΕΕΑ*, διάταξη της 14ης Ιουλίου 2010, F-41/10 R, *Bermejo Garde κατά ΕΟΚΕ*, διάταξη της 10ης Σεπτεμβρίου 2010, F-62/10 R, *Esders κατά Επιτροπής*, και διάταξη της 15ης Δεκεμβρίου 2010, F-95/10 R και F-105/10 R, *Bötmcke κατά ΕΤΕΠ*). Στις τέσσερις αυτές υποθέσεις, οι αιτήσεις λήψεως προσωρινών μέτρων απορρίφθηκαν.

¹⁰ Οι αποφάσεις που σημειώνονται με αστερίσκο έχουν μεταφραστεί σε όλες τις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης πλην της ιρλανδικής.

εξωτερικής νομιμότητάς της. Κατά συνέπεια, και υπό την επιφύλαξη των ενστάσεων ελλείψεως νομιμότητας (ουσιαστικά νομικής φύσεως και μη εύκολα αντιληπτής για τους μη νομικούς) καθώς και των ενστάσεων δημοσίας τάξεως, υπάρχει κατά κανόνα μεταβολή της αιτίας της διαφοράς και, ως εκ τούτου, απαράδεκτο λόγω μη τηρήσεως του κανόνα της συμπτώσεως μεταξύ διοικητικής ενστάσεως και προσφυγής μόνον εάν ο προσφεύγων, προσβάλλοντας με τη διοικητική ένστασή του μόνον το τυπικό κύρος της βλαπτικής γι' αυτόν πράξεως, προβάλλει με το δικόγραφο της προσφυγής του λόγους ουσίας, ή στην αντίστροφη περίπτωση κατά την οποία ο προσφεύγων, αφού προσέβαλε με τη διοικητική ένστασή του μόνον την ουσιαστική νομιμότητα της βλαπτικής γι' αυτόν πράξεως, προβάλλει με το δικόγραφο της προσφυγής του λόγους που αφορούν το τυπικό κύρος της.

Πρέπει να παρατηρηθεί ότι, με την απόφαση της 23ης Νοεμβρίου 2010, F-50/08*, *Bartha κατά Επιτροπής*, το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε για πρώτη φορά βάσιμο ένα λόγο που κρίθηκε παραδεκτός κατ' εφαρμογήν της προαναφερθείσας αποφάσεως *Mandt κατά Κοινοβουλίου*.

2. Έννοια της βλαπτικής πράξεως

Με την απόφαση της 13ης Ιανουαρίου 2010 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις F-124/05 και F-96/06*, *A και G κατά Επιτροπής*, το Δικαστήριο ΔΔ, κατόπιν της αποφάσεως του Πρωτοδικείου της 15ης Οκτωβρίου 2008, T-345/05, *Mote κατά Κοινοβουλίου*, περί άρσεως της ετεροδικίας μέλους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, έκρινε ότι η απόφαση περί άρσεως της ετεροδικίας υπαλλήλου συνιστά βλαπτική γι' αυτόν πράξη. Εν προκειμένω, ωστόσο, ο προσφεύγων δεν μπορούσε πλέον παραδεκτώς να επικαλεστεί το παράνομο της αποφάσεως περί άρσεως της ετεροδικίας του στο πλαίσιο της αγωγής αποζημιώσεως που άσκησε, στο μέτρο που δεν είχε προσβάλει την εν λόγω απόφαση εντός των προθεσμιών των άρθρων 90 και 91 του ΚΥΚ.

Με απόφαση της 23ης Νοεμβρίου 2010, F-8/10*, *Gheysens κατά Συμβουλίου*, το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε ότι απόφαση περί αρνήσεως της ανανεώσεως συμβάσεως ορισμένης διάρκειας συνιστά βλαπτική πράξη και πρέπει να αιτιολογείται, σύμφωνα με το άρθρο 25 του ΚΥΚ, εφόσον διακρίνεται της εν λόγω συμβάσεως, πράγμα που συμβαίνει ιδίως όταν στηρίζεται σε νέα στοιχεία ή όταν αποτελεί θέση της διοικήσεως ληφθείσα κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερομένου υπαλλήλου και αφορώσα προβλεπόμενη από τη σύμβαση δυνατότητα ανανεώσεως της συμβάσεως αυτής.

3. Έννομο συμφέρον

Με την απόφαση της 5ης Μαΐου 2010, F-53/08*, *Bouillez κ.λπ. κατά Συμβουλίου*, το Δικαστήριο ΔΔ επιβεβαίωσε ότι οι υπάλληλοι που έχουν δικαίωμα προαγωγής σε συγκεκριμένο βαθμό έχουν καταρχήν ατομικό έννομο συμφέρον να προσβάλουν όχι μόνον τις αποφάσεις περί μη προαγωγής τους, αλλά και τις αποφάσεις με τις οποίες άλλοι υπάλληλοι προάγονται στον βαθμό αυτόν.

4. Προθεσμίες

Με την απόφαση της 30ής Σεπτεμβρίου 2010, F-29/09*, *Lebedef και Jones κατά Επιτροπής*, σχετικά με διαφορά που αφορούσε τη νομιμότητα της διατάξεως του άρθρου 3, παράγραφος 5, πρώτο εδάφιο, του παραρτήματος XI του ΚΥΚ, σύμφωνα με την οποία κανένας διορθωτικός συντελεστής δεν εφαρμόζεται όχι μόνο για το Βέλγιο (χώρα αναφοράς για τον καθορισμό του κόστους ζωής), αλλά και για το Λουξεμβούργο, το Δικαστήριο ΔΔ υπενθύμισε καταρχάς τη νομολογία σύμφωνα με την οποία υπάλληλος ο οποίος παρέλειψε να προσβάλει, εντός τις προθεσμίας υποβολής διοικητικής ενστάσεως και ασκήσεως προσφυγής, το εκκαθαριστικό αποδοχών που συνιστά εφαρμογή, για πρώτη φορά, πράξεως γενικής ισχύος περί καθορισμού των χρηματικών δικαιωμάτων δεν μπορεί εγκύρως, μετά την παρέλευση των εν λόγω προθεσμιών, να προσβάλει μεταγενέστερα εκκαθαριστικά αποδοχών, επικαλούμενος κατ' αυτών την ίδια παρανομία από την οποία έπασχε το πρώτο

εκκαθαριστικό αποδοχών. Ωστόσο, στην υπόθεση αυτή, το Δικαστήριο ΔΔ διαπίστωσε ότι οι προσφεύγοντες αμφισβητούσαν ουσιαστικά την εμμονή της Επιτροπής να εφαρμόζει το άρθρο 3, παράγραφος 5, πρώτο εδάφιο, του παραρτήματος XI του ΚΥΚ χωρίς να έχει προβεί σε μελέτη σχετικά με τυχόν διαφοροποίηση της αγοραστικής δυνάμεως μεταξύ Βρυξελλών και Λουξεμβούργου, ενώ αυτοί επικαλούνταν την εμφάνιση νέων οικονομικών συνθηκών, οι οποίες, κατ' αυτούς, δεν δικαιολογούν πλέον, ιδίως από πλευράς της αρχής της ισότητας των αμοιβών, την εφαρμογή της διατάξεως αυτής. Εξάλλου, το Δικαστήριο ΔΔ υπενθύμισε τις δικονομικές φύσεως δυσκολίες που θα αντιμετώπιζε ένας ιδιώτης προκειμένου να ασκήσει προσφυγή λόγω παραλείψεως, βάσει του άρθρου 265 ΣΛΕΕ, κατά θεσμικού οργάνου με αίτημα την κατάργηση διατάξεως κανονισμού που έχει εκδοθεί από τον νομοθέτη της Ένωσης. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε ότι ο αποκλεισμός, κατ' εφαρμογήν της προαναφερθείσας νομολογίας, της δυνατότητας ενός υπαλλήλου να αμφισβητήσει το εκκαθαριστικό των αποδοχών του λόγω μεταβολής των πραγματικών περιστάσεων, όπως η μεταβολή των οικονομικών συνθηκών, προβάλλοντας, στο πλαίσιο αυτό, ένσταση ελλείψεως νομιμότητας κατά διατάξεως του ΚΥΚ η οποία, καίτοι εμφανιζόταν νόμιμη κατά τον χρόνο της θεσπίσεώς της, κατέστη, κατά τον ενδιαφερόμενο υπάλληλο, παράνομη λόγω αυτής της μεταβολής των περιστάσεων, θα καθιστούσε πρακτικώς αδύνατη την άσκηση προσφυγής αποσκοπούσας στην εξασφάλιση της τηρήσεως της γενικής αρχής της ισότητας των αμοιβών που αναγνωρίζεται από το δίκαιο της Ένωσης και θα συνιστούσε, συνεπώς, δυσανάλογη προσβολή του δικαιώματος σε αποτελεσματική δικαστική προστασία.

Με τη διάταξη της 16ης Δεκεμβρίου 2010, F-25/10, *AG κατά Κοινοβουλίου*, το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε, προκειμένου για την κοινοποίηση αποφάσεως με συστημένη επιστολή, ότι, στην περίπτωση που ο παραλήπτης συστημένης επιστολής απουσιάζει από την κατοικία του κατά τον χρόνο διελεύσεως του ταχυδρομικού υπαλλήλου και δεν προβαίνει σε καμία ενέργεια ή δεν παραλαμβάνει την επιστολή εντός της προθεσμίας κατά την οποία η επιστολή αυτή φυλάσσεται από τις ταχυδρομικές υπηρεσίες, πρέπει να θεωρείται ότι η εν λόγω απόφαση κοινοποιήθηκε δεόντως στον παραλήπτη της κατά την ημερομηνία εκπνοής της προθεσμίας αυτής. Πράγματι, αν γινόταν δεκτό ότι μια τέτοια συμπεριφορά του παραλήπτη μπορεί να εμποδίσει την κανονική κοινοποίηση αποφάσεως με συστημένη επιστολή, αφενός, οι εγγυήσεις τις οποίες παρέχει αυτός ο τρόπος κοινοποίησης θα εξασθενούσαν σημαντικά, ενώ αυτός είναι ένας ιδιαίτερος ασφαλής και αντικειμενικός τρόπος κοινοποίησης των διοικητικών πράξεων. Αφετέρου, ο παραλήπτης θα απήλαυε κάποιας ελευθερίας προς καθορισμό του χρονικού σημείου ενάρξεως της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής, ενώ μια τέτοια προθεσμία δεν μπορεί να ανήκει στη διακριτική ευχέρεια των διαδίκων και πρέπει να ανταποκρίνεται στις επιταγές της ασφάλειας δικαίου και της ορθής απονομής της δικαιοσύνης. Ωστόσο, το τεκμήριο ότι ο παραλήπτης παρέλαβε την κοινοποίηση της αποφάσεως κατά τη λήξη της κανονικής προθεσμίας φυλάξεως της συστημένης επιστολής από τις ταχυδρομικές υπηρεσίες δεν είναι απόλυτο. Πράγματι, η εφαρμογή του εξαρτάται από την εκ μέρους της διοικήσεως απόδειξη της κανονικής κοινοποίησης με συστημένη επιστολή, ιδίως με την απόθεση ειδοποίησης στην τελευταία διεύθυνση που έχει γνωστοποιήσει ο παραλήπτης. Επιπλέον, το τεκμήριο αυτό δεν είναι αμάχητο. Ο παραλήπτης μπορεί ιδίως να αποδείξει ότι εμποδίστηκε, μεταξύ άλλων, για λόγους ασθένειας ή ανωτέρας βίας ανεξάρτητους της θελήσεώς του, να λάβει δεόντως γνώση της ειδοποίησης του ταχυδρομείου.

Εμπιστευτικά έγγραφα

Στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 15ης Απριλίου 2010, F-2/07, *Matos Martins κατά Επιτροπής*, το Δικαστήριο ΔΔ, αφού διαπίστωσε τον εμπιστευτικό χαρακτήρα, έναντι του προσφεύγοντος, ορισμένων εγγράφων των οποίων την προσκόμιση είχε ζητήσει στο πλαίσιο μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας, επέτρεψε την πρόσβαση στα έγγραφα αυτά μόνον στον δικηγόρο του ενδιαφερομένου, και όχι στον ίδιο τον προσφεύγοντα, ορίζοντας ότι ο εν λόγω δικηγόρος όφει-

λε να συμβουλευθεί τα έγγραφα στους χώρους της Γραμματείας και ότι δεν του επιτρεπόταν να λάβει αντίγραφα των εν λόγω εγγράφων.

Με δύο διατάξεις της 17ης Μαρτίου 2010 και της 20ής Μαΐου 2010 στην υπόθεση F-50/09, *Missir Mamachi di Lusignano κατά Επιτροπής*¹¹, το Δικαστήριο ΔΔ διέταξε την καθής να προσκομίσει ορισμένα έγγραφα ταξινομημένα ως «restreint UE», προσδιορίζοντας τα μέτρα ασφαλείας στα οποία υπόκειται η πρόσβαση στα έγγραφα αυτά και υπογραμμίζοντας ιδίως ότι δεν θα επιτρεπόταν ούτε στον προσφεύγοντα ούτε στον δικηγόρο του να συμβουλευθούν τα έγγραφα αυτά. Διευκρίνισε, μεταξύ άλλων, ότι, αν αποφάσιζε να στηρίξει τη λύση της διαφοράς στα εν λόγω έγγραφα, θα έπρεπε να εξετάσει το θέμα του τρόπου εφαρμογής, στην περίπτωση αυτή, της αρχής της κατ' αντιμωλία διεξαγωγής της δίκης και των διατάξεων του άρθρου 44, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, καθόσον η αρχή αυτή και οι εν λόγω διατάξεις ενδέχεται να συνεπάγονται ότι ο προσφεύγων πρέπει να έχει —τουλάχιστον μερική— πρόσβαση στα εν λόγω έγγραφα¹².

Αυτεπάγγελτη εξέταση λόγου

Με ένδεκα αποφάσεις της 29ης Ιουνίου 2010¹³, το Δικαστήριο ΔΔ υπενθύμισε ότι ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας αποτελεί ουσιώδη τύπο, η παράβαση του οποίου μπορεί να εξεταστεί αυτεπαγγέλτως, και ακύρωσε εν προκειμένω, λόγω παραβίασεως της αρχής αυτής, αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Europol) περί αρνήσεως συνάψεως συμβάσεως αορίστου χρόνου με τους προσφεύγοντες.

II. Επί της ουσίας

Γενικές αρχές

1. Εξωσυμβατική ευθύνη των κοινοτικών οργάνων

Με την απόφαση της 11ης Μαΐου 2010, F-30/08*, *Νανόπουλος κατά Επιτροπής* (απόφαση κατά της οποίας έχει ασκηθεί αναίρεση ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης), το Δικαστήριο ΔΔ υπενθύμισε ότι είναι δυνατόν να θεμελιωθεί εξωσυμβατική ευθύνη των θεσμικών οργάνων, όταν αυτή εξετάζεται βάσει των διατάξεων του άρθρου 236 ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως με τη Συνθήκη της Λισσαβώνας, άρθρου 270 ΣΛΕΕ), εξαιτίας μιας μόνον παράνομης βλαπτικής πράξεως (ή ενέργειας μη ενέχουσας χαρακτήρα αποφάσεως), δίχως μάλιστα να απαιτείται να εξετασθεί κατά πόσον πρόκειται περί κατάφωρης παραβάσεως κανόνα δικαίου απονέμοντος δικαιώματα στους ιδιώτες. Το Δικαστήριο ΔΔ διευκρίνισε ότι η νομολογία αυτή δεν αποκλείει την εκ μέρους του δικαστή εκτίμηση του εύρους της εξουσίας εκτιμήσεως της διοικήσεως στον συγκεκριμένο τομέα· αντιθέτως, το κριτήριο αυτό συνιστά ουσιώδη παράμετρο κατά την εξέταση της νομιμότητας της εν λόγω αποφάσεως ή ενέργειας, καθόσον ο έλεγχος νομιμότητας που ασκεί ο δικαστής καθώς και το εύρος του ελέγχου εξαρτώνται από τη μεγαλύτερη η μικρότερη διακριτική ευχέρεια της διοικήσεως αναλόγως με το εφαρμοστέο δίκαιο και τις επιταγές ορθής λειτουργίας που επιβάλλονται σε αυτήν.

¹¹ Στην υπόθεση αυτή δεν έχει ακόμα εκδοθεί απόφαση περατώνουσα τη δίκη.

¹² Προμνησθείσα διάταξη της 17ης Μαρτίου 2010.

¹³ Αποφάσεις στις υποθέσεις F-27/09, F-28/09, F-34/09, F-35/09, F-36/09, F-37/09, F-38/09, F-39/09, F-41/09, F-42/09, F-44/09.

Με την απόφαση της 9ης Μαρτίου 2010, F-26/09, *N κατά Κοινοβουλίου*, το Δικαστήριο ΔΔ, αφού υπενθύμισε ότι η ακύρωση προσβαλλομένης από υπάλληλο πράξεως αποτελεί, αυτή καθαυτήν, προσήκουσα και, καταρχήν, επαρκή αποκατάσταση οποιασδήποτε ζημίας που αυτός μπορεί να έχει υποστεί, διευκρίνισε τις περιπτώσεις στις οποίες ο δικαστής της Ένωσης έχει δεχθεί ορισμένες εξαιρέσεις από τον κανόνα αυτόν. Έτσι, διευκρινίστηκε ότι η ακύρωση της παράνομης πράξεως της διοικήσεως δεν μπορεί να συνιστά πλήρη ικανοποίηση της προκληθείσας ηθικής βλάβης, πρώτον, αν η πράξη αυτή περιέχει ρητή αρνητική εκτίμηση των ικανοτήτων του προσφεύγοντος δυνάμενη να τον τραυματίσει, δεύτερον, όταν η διαπραχθείσα παρανομία είναι ιδιαιτέρως σοβαρή και, τρίτον, όταν η ακύρωση της πράξεως δεν έχει κανένα πρακτικό αποτέλεσμα.

2. Θεμελιώδη δικαιώματα και γενικές αρχές του δημοσιοϋπαλληλικού δικαίου

α) Θεμελιώδες δικαίωμα του απαραβίαστου της ιδιωτικής κατοικίας

Με την απόφαση της 9ης Ιουνίου 2010, F-56/09, *Marcuccio κατά Επιτροπής*, το Δικαστήριο ΔΔ υπενθύμισε ότι το θεμελιώδες δικαίωμα του απαραβίαστου της ιδιωτικής κατοικίας των φυσικών προσώπων επιβάλλεται στην έννομη τάξη της Ένωσης ως κοινή γενική αρχή των δικαιών των κρατών μελών και ότι, επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (στο εξής: ΕΣΔΑ), στην οποία παραπέμπει το άρθρο 6, παράγραφος 2, ΣΕΕ, ορίζει, στο άρθρο 8, παράγραφος 1, ότι «[π]αν πρόσωπον δικαιούται εις τον σεβασμόν της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του, της κατοικίας του και της αλληλογραφίας του». Εν προκειμένω, διαπιστώθηκε ότι η διοίκηση, εισελθούσα στην υπηρεσιακή κατοικία του προσφεύγοντος χωρίς να τηρήσει καμία διατύπωση, προσέβαλε το δικαίωμα του ενδιαφερομένου στον σεβασμό των αγαθών του, της κατοικίας του και της ιδιωτικής ζωής του και ότι αυτό το πταίσμα της υπηρεσίας είναι ικανό να θεμελιώσει την ευθύνη του καθού οργάνου.

β) Τεκμήριο αθωότητας

Στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 23ης Νοεμβρίου 2010, F-75/09, *Wenig κατά Επιτροπής*, το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε επί ισχυρισμού με τον οποίο ο προσφεύγων υποστήριξε ότι η Επιτροπή, αρνούμενη να δεχθεί τις αιτήσεις αρωγής που της είχε απευθύνει, παρέβη την αρχή του τεκμηρίου αθωότητας, καθόσον μια τέτοια άρνηση υποδήλωνε σιωπηρώς ότι, κατά την Επιτροπή, ο προσφεύγων είχε πράγματι διαπράξει ορισμένες πράξεις τις οποίες ανέφερε άρθρο εφημερίδας. Το Δικαστήριο ΔΔ υπενθύμισε, καταρχάς, ότι η αρχή του τεκμηρίου αθωότητας, που καθιερώνεται από το άρθρο 6, παράγραφος 2, της ΕΣΔΑ, δεν περιορίζεται σε δικονομική εγγύηση στον ποινικό τομέα, αλλά έχει ευρύτερο περιεχόμενο και απαγορεύει σε κάθε εκπρόσωπο του κράτους να κηρύξει ένα άτομο ένοχο παραβάσεως προτού η ενοχή του διαπιστωθεί από δικαστήριο. Περαιτέρω, το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε, εν προκειμένω, ότι, εφόσον η Επιτροπή δεν είχε προβεί σε καμία δήλωση που να αφήνει να υπονοηθεί ότι, κατά την άποψή της, ο προσφεύγων είχε διαπράξει ή μπορεί να είχε διαπράξει παράβαση, ο ενδιαφερόμενος δεν μπορούσε βασίμως να υποστηρίξει ότι η Επιτροπή, για τον λόγο και μόνον ότι αρνήθηκε να τον συνδράμει, παρέβη την αρχή του τεκμηρίου αθωότητας.

γ) Καθήκον μέριμνας

Με την απόφαση της 28ης Οκτωβρίου 2010, F-92/09*, *U κατά Κοινοβουλίου*, το Δικαστήριο ΔΔ διευκρίνισε ότι το καθήκον μέριμνας επιβάλλει στη διοίκηση, όταν υπάρχει αμφιβολία ως προς την ιατρική αιτία των δυσκολιών τις οποίες αντιμετωπίζει ο υπάλληλος κατά την εκτέλεση των καθηκόντων που του έχουν ανατεθεί, να προβεί σε οποιαδήποτε ενέργεια προκειμένου να διαλύσει την αμφιβολία αυτή προτού εκδώσει απόφαση περί απολύσεως του εν λόγω υπαλλήλου. Επιπλέον, οι υποχρεώσεις τις οποίες επιβάλλει στη διοίκηση το καθήκον μέριμνας είναι ουσιωδώς αυξημένες

όταν πρόκειται για την ιδιαίτερη περίπτωση ενός υπαλλήλου για τον οποίο υφίστανται αμφιβολίες ως προς την πνευματική του υγεία και, κατά συνέπεια, ως προς την ικανότητά του να προασπίσει καταλλήλως τα συμφέροντά του.

3. Εφαρμογή του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου εκ μέρους θεσμικού οργάνου της Ένωσης

Με την προαναφερθείσα απόφαση *Mandt κατά Κοινοβουλίου*, το Δικαστήριο ΔΔ, σχετικά με την εφαρμογή εκ μέρους θεσμικού οργάνου διατάξεως η οποία παρέπεμπε στην οικογενειακή κατάσταση των προσώπων, διευκρίνισε ότι η διοίκηση δεν είναι υποχρεωμένη να καθορίζει το εφαρμοστέο δίκαιο και/ή την αρμόδια έννομη τάξη μέσω συλλογισμού στηριζομένου αποκλειστικώς στο ιδιωτικό διεθνές δίκαιο, αλλά μπορεί να περιοριστεί να δεχθεί, ως συνδυαστικό στοιχείο, την ύπαρξη «πολύ στενών» δεσμών με τη διαφορά.

Στην υπόθεση αυτή, δύο πρόσωπα διεκδικούσαν, υπό την ιδιότητα του επιζώντος συζύγου του ίδιου αποβιώσαντος υπαλλήλου, σύνταξη επιζώντος δυνάμει του άρθρου 79 του ΚΥΚ. Ενώπιον της καταστάσεως αυτής, το Κοινοβούλιο είχε αποφασίσει να καταλείψει την εν λόγω σύνταξη μεταξύ των δύο αιτούντων. Το Δικαστήριο ΔΔ, αφού απέρριψε ως απαράδεκτη την προσφυγή που άσκησε ένας από τους δύο αιτούντες (διάταξη της 23ης Μαΐου 2008, F-79/07, *Braun-Neumann κατά Κοινοβουλίου*), απέρριψε επί της ουσίας την προσφυγή που άσκησε ο έτερος αιτών μη δεχόμενο, μεταξύ άλλων, τόσο τον ισχυρισμό που αποσκοπούσε στην άρνηση αναγνώρισεως, στον πρώτο αιτούντα, αυτής καθαυτήν της ιδιότητας του επιζώντος συζύγου (το Δικαστήριο ΔΔ παρατήρησε συναφώς ότι το πρόσωπο αυτό θεωρούνταν ως επιζών σύζυγος από το δίκαιο και την έννομη τάξη χώρας που εμφάνιζε στενούς δεσμούς τόσο με το πρόσωπο αυτό όσο και με την όλη διαφορά) όσο και τον ισχυρισμό σύμφωνα με τον οποίο, σε περίπτωση υπάρξεως δύο επιζώντων συζύγων, έκαστος δικαιούται πλήρη σύνταξη επιζώντος. Συνεπώς, το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε ότι το Κοινοβούλιο, αντιμετωπίζοντας νομοθετικό κενό, δεν είχε υποπέσει σε πλάνη περί το δίκαιο υιοθετώντας την προαναφερθείσα λύση.

Δικαιώματα και υποχρεώσεις του υπαλλήλου

1. Υποχρέωση αρωγής

Με την προαναφερθείσα απόφαση *Wenig κατά Επιτροπής*, κρίθηκε ότι η διοίκηση δεν είναι υποχρεωμένη να συνδράμει, στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας, υπάλληλο ύποπτο, βάσει συγκεκριμένων και κρίσιμων στοιχείων, σοβαρής παραβάσεως των υπηρεσιακών του υποχρεώσεων και δυνάμενο, ως εκ τούτου, να διωχθεί πειθαρχικώς, ακόμα και αν ο υπάλληλος αυτός διέπραξε την παράβαση επωφελούμενος παράτυπων ενεργειών τρίτων.

2. Πρόσβαση του υπαλλήλου στα έγγραφα που τον αφορούν

Με την προαναφερθείσα απόφαση *A και G κατά Επιτροπής*, το Δικαστήριο ΔΔ διευκρίνισε τη σχέση μεταξύ των διατάξεων του άρθρου 26 του ΚΥΚ, που αφορούν την πρόσβαση του υπαλλήλου στον ατομικό του φάκελο, των διατάξεων που αφορούν την πρόσβαση του υπαλλήλου σε έγγραφα ιατρικής φύσεως που τον αφορούν, όπως αυτά που προβλέπει η κοινή ρύθμιση σχετικά με την ασφάλιση των υπαλλήλων κατά των κινδύνων ατυχήματος και επαγγελματικής ασθένειας, και των διατάξεων του κανονισμού (ΕΚ) 1049/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2001, για την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής (ΕΕ L 145, σ. 43).

Σταδιοδρομία του υπαλλήλου

1. Διαγωνισμοί

Με την απόφαση της 15ης Ιουνίου 2010, F-35/08*, *Παχτίτης κατά Επιτροπής* (κατά της οποίας έχει ασκηθεί αναίρεση ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης), το Δικαστήριο ΔΔ ακύρωσε την απόφαση της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Επιλογής Προσωπικού (EPSO) με την οποία ο προσφεύγων δεν περιελήφθη στον πίνακα των υποψηφίων που είχαν επιτύχει τις υψηλότερες βαθμολογίες στις δοκιμασίες προεπιλογής του γενικού διαγωνισμού, λόγω αναρμοδιότητας της EPSO να λάβει τέτοια απόφαση. Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε ότι, ελλείψει τροποποίησης του ΚΥΚ απονέμοντας ρητώς στην EPSO καθήκοντα που ανήκαν μέχρι τότε στην εξεταστική επιτροπή του διαγωνισμού, η EPSO δεν ήταν αρμόδια να ασκεί τέτοια καθήκοντα και ιδίως καθήκοντα τα οποία, όσον αφορά την πρόσληψη των μονίμων υπαλλήλων, άπτονται του καθορισμού του περιεχομένου των δοκιμασιών και της διορθώσεώς τους, συμπεριλαμβανομένων των δοκιμασιών υπό μορφή ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής, μολονότι οι δοκιμασίες αυτές παρουσιάζονταν ως δοκιμασίες «προκριματικού χαρακτήρα» για τη συμμετοχή των υποψηφίων στις γραπτές δοκιμασίες και στην προφορική δοκιμασία του διαγωνισμού.

Με την προαναφερθείσα απόφαση *Bartha κατά Επιτροπής*, το Δικαστήριο ΔΔ παρέσχε διάφορες διευκρινίσεις σχετικά με τη διάταξη του άρθρου 3, πέμπτο εδάφιο, του παραρτήματος III του ΚΥΚ, σύμφωνα με την οποία, εάν η εξεταστική επιτροπή αποτελείται από περισσότερα από τέσσερα μέλη, πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον δύο μέλη από κάθε φύλο. Μεταξύ άλλων, διευκρίνισε ότι η τήρηση του κανόνα αυτού πρέπει να εξακριβώνεται κατά τη σύσταση της επιτροπής, όπως αυτή προκύπτει από τον κατάλογο που δημοσιεύεται από το ή τα όργανα που διοργανώνουν τον διαγωνισμό και ότι πρέπει να λαμβάνονται υπόψη μόνο τα τακτικά μέλη της εξεταστικής επιτροπής.

2. Διαδικασίες προαγωγών

Με την προαναφερθείσα απόφαση *Bouillez κ.λπ. κατά Συμβουλίου*, διευκρινίστηκε ότι από τις διατάξεις του άρθρου 45, παράγραφος 1, του ΚΥΚ προκύπτει ότι το επίπεδο των αρμοδιοτήτων που ασκούν οι υποψήφιοι για προαγωγή υπάλληλοι αποτελεί ένα από τα τρία κρίσιμα στοιχεία που πρέπει να λαμβάνει υπόψη της η διοίκηση κατά τη συγκριτική ανάλυση των προσόντων των εν λόγω υπαλλήλων. Η λέξη «ενδεχομένως» στο άρθρο 45, παράγραφος 1, τέταρτη περίοδος, του ΚΥΚ σημαίνει απλώς ότι, αν και τεκμαίρεται καταρχήν ότι οι υπάλληλοι που έχουν τον ίδιο βαθμό ασκούν καθήκοντα ισοδύναμου επιπέδου, όταν αυτό δεν συμβαίνει, το στοιχείο αυτό πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά τη διαδικασία προαγωγών.

Το Δικαστήριο ΔΔ, έχοντας κρίνει εν προκειμένω βάσιμο τον λόγο που αντλούνταν από παράβαση του άρθρου 45, παράγραφος 1, του ΚΥΚ, υπενθύμισε, καταρχάς, ότι ο δικαστής της Ένωσης έχει δεχθεί ότι, όταν η πράξη που πρόκειται να ακυρωθεί ωφελεί τρίτους, πράγμα που συμβαίνει με την εγγραφή σε πίνακα μελλοντικών προσλήψεων, με τις αποφάσεις προαγωγής και με τις αποφάσεις διορισμού σε κενή θέση, ο δικαστής οφείλει να εξακριβώσει προηγουμένως μήπως η ακύρωση συνιστά δυσανάλογη κύρωση σε σχέση με την τελεσθείσα παρανομία. Στη συνέχεια, το Δικαστήριο ΔΔ υπενθύμισε ότι, όταν πρόκειται για προαγωγές, ο δικαστής της Ένωσης προβαίνει σε εξέταση κατά περίπτωση. Πρώτον, λαμβάνει υπόψη τη φύση της διαπραχθείσας παρανομίας. Δεύτερον, προβαίνει σε στάθμιση των συμφερόντων. Κατά τη στάθμιση των συμφερόντων στην οποία προβαίνει, λαμβάνει καταρχάς υπόψη το συμφέρον των προσφευγόντων αφενός να αποκατασταθούν νομίμως και πλήρως στα δικαιώματά τους, στη συνέχεια, τα συμφέροντα των παρανόμως προαχθέντων υπαλλήλων και, τέλος, το συμφέρον της υπηρεσίας.

Με την απόφαση της 15ης Δεκεμβρίου 2010, F-14/09, *Almeida Campos κ.λπ. κατά Συμβουλίου*, το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε ότι η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή (στο εξής: ΑΔΑ) δεν μπορούσε νομίμως να εξετάσει χωριστά τα προσόντα υπαλλήλων του ιδίου βαθμού αναλόγως του αν ανήκαν, υπό το καθεστώς του παλαιού ΚΥΚ, στην κατηγορία Α ή αν ανήκαν στον γλωσσικό ΛΑ, δεδομένου ότι ο νομοθέτης αποφάσισε ότι και οι μιν και οι δε ανήκουν, υπό τον νέο ΚΥΚ, στην ενιαία ομάδα καθηκόντων των υπαλλήλων διοικήσεως.

Συνθήκες εργασίας του υπαλλήλου

Με την απόφαση της 30ής Νοεμβρίου 2010, F-97/09, *Taillard κατά Κοινοβουλίου*, διευκρινίστηκε ότι, δεδομένου ότι οι ασθένειες μπορούν να εξελιχθούν, δεν μπορεί να υποστηριχθεί ότι τα αποτελέσματα ενός διαιτητικού διακανονισμού με τον οποίο κρίθηκε ότι ο υπάλληλος είναι ικανός προς εργασία εξακολουθούν να ισχύουν όταν ο υπάλληλος αυτός προσκομίζει μεταγενέστερα ένα νέο ιατρικό πιστοποιητικό. Όσον αφορά τον κίνδυνο καταστρατηγήσεως της διαδικασίας των ιατρικών ελέγχων με την προσκόμιση διαδοχικών ιατρικών πιστοποιητικών για την ίδια ασθένεια, το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε ότι, όταν αποδεικνύεται αναγκαίο, ιδίως όταν υπάρχουν ενδείξεις καταχρήσεως εκ μέρους του υπαλλήλου, το όργανο στο οποίο ανήκει μπορεί να κάνει χρήση των κατάλληλων πειθαρχικών διαδικασιών.

Καθεστώς χρηματικών απολαβών και κοινωνικά πλεονεκτήματα του υπαλλήλου

1. Αποδοχές

Στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 14ης Οκτωβρίου 2010, F-86/09*, *W κατά Επιτροπής*, το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε επί αιτήσεως ακυρώσεως αποφάσεως της Επιτροπής περί αρνήσεως χορηγήσεως σε υπάλληλο επιδόματος στέγης, με το αιτιολογικό ότι το ζεύγος που αποτελούσαν ο υπάλληλος αυτός και ο ιδίου φύλου σύντροφός του με τον οποίο συζούσε σε σταθερή μη έγγαμη σχέση δεν πληρούσε την προϋπόθεση του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχείο γ', σημείο iv, του παρατήματος VII του ΚΥΚ, δεδομένου ότι μπορούσε να τελέσει πολιτικό γάμο στο Βέλγιο. Ο προσφεύγων, που είχε διπλή ιθαγένεια, βελγική και μαροκινή, αντέταξε ωστόσο στη διοίκηση ότι, λαμβανομένης υπόψη της μαροκινής ιθαγένειάς του, ο γάμος αυτός ήταν αδύνατος, στο μέτρο που, συνάπτοντας γάμο με άτομο του ίδιου φύλου, κινδύνευε να εκτεθεί στο Μαρόκο σε ποινικές διώξεις βάσει του άρθρου 489 του μαροκινού ποινικού κώδικα, που τιμωρεί την ομοφυλοφιλία. Το Δικαστήριο ΔΔ, στηριζόμενο στη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, έκρινε ότι στους κανόνες του ΚΥΚ που επεκτείνουν το δικαίωμα επιδόματος στέγης και στους υπαλλήλους που έχουν καταχωριστεί ως συμβιούντες σε σταθερή μη έγγαμη σχέση προσήκει ερμηνεία η οποία να εξασφαλίζει ότι το δικαίωμα αυτό δεν παραμένει θεωρητικό, αλλά είναι συγκεκριμένο και ουσιαστικό. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο ΔΔ διαπίστωσε ότι υπάρχει κίνδυνος ένας εθνικός νόμος όπως το άρθρο 489 του μαροκινού ποινικού κώδικα, που θεωρεί αξιόποινες τις ομοφυλοφιλικές πράξεις, χωρίς καν να διακρίνει αναλόγως του τόπου όπου τελέστηκαν οι πράξεις αυτές, να καταστήσει θεωρητική τη δυνατότητα προσβάσεως στον γάμο και, συνεπώς, στο δικαίωμα επιδόματος στέγης. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο ΔΔ ακύρωσε την απόφαση της καθής περί αρνήσεως καταβολής του εν λόγω επιδόματος στον προσφεύγοντα.

2. Κοινωνική ασφάλιση

Με την απόφαση της 1ης Ιουλίου 2010, F-97/08, *Füller-Tomlinson κατά Κοινοβουλίου* (κατά της οποίας έχει ασκηθεί αναίρεση ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης), το Δικαστήριο ΔΔ απέρριψε ένσταση με την οποία η προσφεύγουσα προέβαλε τον παράνομο χαρακτήρα του ευρωπαϊκού πίνακα των ποσοστών αναπηρίας για την εκτίμηση των βλαβών που προκαλούνται στη σωματική και ψυχική ακεραιότητα, που αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της κοινής ρυθμίσεως

για την ασφάλιση έναντι των κινδύνων ατυχήματος και επαγγελματικής νόσου, η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2006.

Με την απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2010, F-79/09, *ΑΕ κατά Επιτροπής*, το Δικαστήριο ΔΔ, κρίνοντας επί αγωγής αποζημίωσης στο πλαίσιο της οποίας γινόταν επίκληση της μη εύλογης διάρκειας της διαδικασίας αναγνώρισης επαγγελματικής νόσου, υπενθύμισε ότι εναπόκειται στην Επιτροπή, ως θεσμικό όργανο, να υπενθυμίσει στα μέλη των ιατρικών επιτροπών την υποχρέωση της ταχείας εξετάσεως των υποθέσεων.

Με την απόφαση της 23ης Νοεμβρίου 2010, F-65/09, *Marcuccio κατά Επιτροπής*, το Δικαστήριο ΔΔ απέρριψε ένσταση ελλείψεως νομιμότητας βάλλουσα κατά των κριτηρίων καθορισμού μιας σοβαρής ασθένειας, κατά την έννοια του άρθρου 72 του ΚΥΚ, ήτοι δυσμενής διάγνωση ως προς την εξέλιξη της ασθένειας, χρόνια εξέλιξη, ανάγκη λήψεως βαριών μέτρων διαγνώσεως και θεραπείας και ύπαρξη ή κίνδυνος σοβαρής αναπηρίας. Με την απόφαση αυτή, διευκρινίστηκε επίσης ότι η έννοια της «διανοητικής ασθένειας» κατά το άρθρο 72 του ΚΥΚ δεν μπορεί παρά να αφορά μόνον τις ασθένειες που παρουσιάζουν αντικειμενικά κάποια σοβαρότητα, και όχι οποιαδήποτε διαταραχή ψυχολογικής ή ψυχιατρικής φύσεως, όσο σοβαρή και αν είναι αυτή.

Με την απόφαση της 1ης Δεκεμβρίου 2010, F-89/09, *Γκάγκαλης κατά Συμβουλίου*, διευκρινίστηκε ότι τόσο το άρθρο 73, παράγραφος 3, του ΚΥΚ όσο και το άρθρο 9, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, της ρυθμίσεως κατά των κινδύνων ατυχήματος πρέπει να ερμηνεύονται υπό την έννοια ότι προβλέπουν απλώς συμπληρωματική επιστροφή των δαπανών που πραγματοποιήθηκαν για παροχές καλυπτόμενες από το άρθρο 72 του ΚΥΚ, μετά την απόδοση του μέρους εκείνου των δαπανών που βαρύνει το σύστημα ασφαλίσεως κατά ασθένειας. Το σύστημα ασφαλίσεως κατά ατυχήματος είναι συμπληρωματικό και, συνεπώς, δεν προβλέπει καμία επιστροφή δαπανών που πραγματοποιήθηκαν για παροχές μη καλυπτόμενες από το σύστημα ασφαλίσεως κατά ασθένειας, με εξαίρεση εκείνες τις οποίες προβλέπει η παράγραφος 2 του εν λόγω άρθρου 9 και οι οποίες, για τον λόγο αυτό, δεν αποτέλεσαν αντικείμενο καμίας αναλήψεως δαπανών από το σύστημα ασφαλίσεως κατά ασθένειας.

Πειθαρχικό καθεστώς

Με την προαναφερθείσα απόφαση *Α και Γ κατά Επιτροπής*, διευκρινίστηκε ότι το γεγονός ότι η πειθαρχική διαδικασία έκλεισε χωρίς να επιβληθεί πειθαρχική κύρωση στον εμπλεκόμενο υπάλληλο δεν εμποδίζει τον Ευρωπαϊκό δικαστή να ασκήσει έλεγχο επί της νομιμότητας της αποφάσεως περί κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας κατά του ενδιαφερομένου. Προς τον σκοπό της προστασίας των δικαιωμάτων του ενδιαφερομένου υπαλλήλου, η ΑΔΑ πρέπει να θεωρείται ότι ασκεί τις εξουσίες της κατά τρόπο παράνομο όχι μόνο σε περίπτωση αποδείξεως της υπάρξεως καταχρήσεως εξουσίας, αλλά και όταν δεν υπάρχουν επαρκώς ακριβή και κρίσιμα στοιχεία που να υποδηλώνουν ότι ο ενδιαφερόμενος υπέπεσε σε πειθαρχικό παράπτωμα. Εξάλλου, με την ίδια αυτή απόφαση επιβεβαιώθηκε η αρχή σύμφωνα με την οποία η πειθαρχική διαδικασία πρέπει να ολοκληρώνεται εντός εύλογης προθεσμίας. Η υποχρέωση ταχείας ενέργειας την οποία υπέχει η πειθαρχική αρχή αφορά τόσο την κίνηση της πειθαρχικής διαδικασίας όσο και τη διεξαγωγή της.

Καθεστώς που εφαρμόζεται επί του Λοιπού Προσωπικού της Ευρωπαϊκής Ένωσης

1. Απόλυση υπαλλήλου απασχολούμενου με σύμβαση αορίστου χρόνου

Με τις αποφάσεις της 9ης Δεκεμβρίου 2010, F-87/08, *Schuerings κατά Ευρωπαϊκού Ιδρύματος Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ETF)*, και F-88/08, *Vandeuren κατά ETF*, το Δικαστήριο ΔΔ, αφού διευκρίνισε ότι το να επιτρέπεται στον εργοδότη να θέσει τέρμα σε μια σχέση εργασίας αορίστου χρόνου χωρίς

εύλογη αιτία θα αντέβαινε στη σταθερότητα που χαρακτηρίζει τις συμβάσεις αορίστου χρόνου και θα αντέφασκε προς το ίδιο το νόημα αυτού του είδους συμβάσεως, έκρινε ότι ο περιορισμός του εύρους των δραστηριοτήτων ενός οργανισμού μπορεί να θεωρηθεί ως δυνάμενος να αποτελέσει εύλογη αιτία απολύσεως, υπό την προϋπόθεση, ωστόσο, ότι ο εν λόγω οργανισμός δεν διαθέτει θέση στην οποία ο ενδιαφερόμενος υπάλληλος θα μπορούσε να τοποθετηθεί. Η διοίκηση, όταν εξετάζει κατά πόσον ένας υπάλληλος μπορεί να τοποθετηθεί σε άλλη θέση, ήδη υπάρχουσα ή η οποία θα πρέπει να δημιουργηθεί, οφείλει να σταθμίζει το συμφέρον της υπηρεσίας, το οποίο υπαγορεύει να προσλαμβάνεται το πλέον κατάλληλο πρόσωπο προς κάλυψη της θέσεως, με το συμφέρον του υπαλλήλου τον οποίο σχεδιάζει να απολύσει. Προς τούτο, πρέπει να λαμβάνει υπόψη, στο πλαίσιο της διακριτικής της ευχέρειας, διάφορα κριτήρια, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται οι απαιτήσεις της θέσεως από πλευράς των προσόντων και των δυνατοτήτων του υπαλλήλου, το αν η σύμβαση εργασίας του εν λόγω υπαλλήλου διευκρινίζει ή όχι ότι ο υπάλληλος αυτός προσλαμβάνεται προς κάλυψη συγκεκριμένης θέσεως, οι εκθέσεις αξιολογήσεώς του, καθώς και η ηλικία του, η αρχαιότητά του στην υπηρεσία και ο αριθμός ετών που του απομένουν να καταβάλει εισφορές ώστε να θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα.

2. Απόλυση υπαλλήλου μετά το πέρας της περιόδου δοκιμαστικής υπηρεσίας

Με την απόφαση της 24ης Φεβρουαρίου 2010, F-2/09, *Menghi κατά Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών (ENISA)*, το Δικαστήριο ΔΔ, σχετικά με την απόλυση εκτάκτου υπαλλήλου κατά το πέρας της περιόδου δοκιμαστικής υπηρεσίας, παρέσχε διάφορες διευκρινίσεις σχετικά με τις αποφάσεις περί απολύσεως. Ανέφερε, πρώτον, ότι η απόδειξη της υπάρξεως ηθικής παρενοχλήσεως σε βάρος εκτάκτου υπαλλήλου δεν συνεπάγεται ότι κάθε βλαπτική για τον υπάλληλο αυτόν απόφαση λαμβανόμενη στο πλαίσιο αυτής της ηθικής παρενοχλήσεως είναι παράνομη. Πρέπει επιπλέον να διαφαίνεται σύνδεσμος μεταξύ της εν λόγω παρενοχλήσεως και της αιτιολογίας της αποφάσεως περί απολύσεώς του. Το Δικαστήριο ΔΔ ανέφερε, δεύτερον, ότι κατά αποφάσεως περί απολύσεως δεν μπορεί να γίνει λυσιτελώς επίκληση της μη τηρήσεως των διατάξεων του άρθρου 24 του ΚΥΚ, περί της υποχρεώσεως αρωγής. Συγκεκριμένα, μόνον οι διοικητικές αποφάσεις που έχουν περιεχόμενο σχετικό με την υποχρέωση αρωγής, ήτοι οι αποφάσεις περί απορρίψεως του αιτήματος αρωγής ή, υπό ορισμένες εξαιρετικές περιστάσεις, οι παραλείψεις του οργάνου να παράσχει αυθορμήτως την αρωγή του σε υπάλληλο, μπορούν να συνιστούν παράβαση της υποχρεώσεως αυτής. Όμως, το αντικείμενο αποφάσεως περί απολύσεως δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 24 του ΚΥΚ και, συνεπώς, είναι άσχετο με την υποχρέωση αρωγής την οποία προβλέπει το άρθρο αυτό. Τέλος, το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε ότι οι διατάξεις του άρθρου 22α, παράγραφος 3, του ΚΥΚ, σύμφωνα με τις οποίες ο υπάλληλος ο οποίος γνωστοποιεί πληροφορία σχετική με γεγονότα βάσει των οποίων είναι δυνατόν να τεκμαίρεται η ύπαρξη πιθανής παράνομης δραστηριότητας ή συμπεριφοράς που συνιστά σοβαρή παράβαση των υποχρεώσεων των υπαλλήλων της Ένωσης «δεν υφίσταται από το όργανο καμία δυσμενή συνέπεια, εφόσον ενήργησε λογικά και έντιμα», δεν προσφέρουν στον υπάλληλο ο οποίος γνωστοποίησε, δυνάμει του άρθρου 22α, παράγραφος 1, του ΚΥΚ, πληροφορίες για γεγονότα βάσει των οποίων μπορεί να τεκμαίρεται η ύπαρξη παράνομης δραστηριότητας, προστασία έναντι κάθε αποφάσεως ικανής να τον βλάψει, αλλά μόνον έναντι των αποφάσεων που λήφθηκαν εξ αιτίας αυτής της γνωστοποίησεως.